

Mezőgazdasági őstermelő magánszemély adózásának alapvető szabályai 2018.

1. Ki minősül mezőgazdasági őstermelőnek?

A személyi jövedelemadóról szóló törvény¹ rendelkezése szerint mezőgazdasági *őstermelő* az a 16. életévét betöltött, belföldön lévő saját gazdaságában a 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenységet (a továbbiakban: őstermelői tevékenység) folytató, ezen tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik, ideértve az erre a célra létesített nyilvántartásban családi gazdálkodóként bejegyzett magánszemélyt és e magánszemélynek a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagját is, mindegyikre vonatkozóan a 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenysége(i)nek bevétele (jövedelme) tekintetében.

Saját gazdaság alatt a termelést ténylegesen végző magánszemély rendelkezési jogosultságát kell érteni a termelési eszközei (ideértve a bérelt földterületet, eszközöket is), a termelés szervezése és – a vetőmag-bértermelés, a bérnevelés, a bérhizlalás és a kihelyezett állat tartása esetének kivételével – a termelés eredményének felhasználása felett.

Őstermelői igazolvány az őstermelői tevékenységből származó bevételek nyilvántartására alkalmas, hitelesített, kormányrendelet által előírt adattartalommal, az ott meghatározott eljárási rendben kiadott, illetve érvényesített igazolvány.

Mezőgazdasági *kistermelőnek* az az őstermelő tekinthető, akinek az adóévben – jogszabály alapján kapott támogatás összegével csökkentett – őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem több 8 millió forintnál.²

Az őstermelői tevékenység – amennyiben általános forgalmi adó alanyiságot eredményez – adószám birtokában gyakorolható azzal, hogy az adószám a NAV bármelyik megyei (fővárosi) adóigazgatóságától igényelhető a 18T101-es számú nyomtatványon.

1.1. Mezőgazdasági őstermelői tevékenység

Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek³ minősül a saját gazdaságban történő növénytermelés, ültetvénytelepítés, állattenyésztés, valamint a termékfeldolgozás is akkor, ha az saját gazdaságban történő alapanyag felhasználásával történik. Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek minősül továbbá a saját gazdaságban egyes mezőgazdasági termékek jogszabályba nem ütköző gyűjtése, valamint a saját tulajdonú földterületen végzett erdőgazdálkodás és a saját tulajdonú erdőterületen az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény szerinti erdei haszonvétel keretében végzett tevékenység⁴,

¹ 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: Szja tv.).

² Szja tv. 3. § 19. pont.

³ Az őstermelő tevékenységek köre az Szja tv. 6. számú mellékletében található.

⁴ Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 68. §-a szerint erdei haszonvétel:

„a) a fakitermelés;

b) az erdészeti szaporítóanyag gyűjtése;

c) a vadászati jog gyakorlása vagy hasznosítása az e törvény hatálya alá tartozó területen;

mindezekre nézve akkor, ha az előállított termék vagy a tevékenység az Szja tv. 6. számú mellékletének II. pontjában felsoroltak valamelyikébe tartozik, ideértve a saját gazdaságban termelt gyümölcs felhasználásával bérfőzés keretében történő párlatkészítést (pálinkafőzést) is.

A saját gazdaságban előállított virágok és dísznövények - kivéve a 0602 40 vámtarifa számú rózsa oltva is - értékesítéséből származó bevételt akkor lehet őstermelői bevételként figyelembe venni, ha az az évi 250 ezer forintot nem haladja meg. Amennyiben ennél több, akkor a bevétel egésze nem tekinthető őstermelésből származó bevételnek, e bevételre az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítására vonatkozó szabályokat lehet alkalmazni.

A saját gazdaságban termelt szőlőből saját gazdaságban készített szőlőmust, sűrített szőlőmust, szőlőbor értékesítése akkor számít őstermelői tevékenység bevételének, ha a magánszemély ezeket a termékeket 0,5 litert meghaladó kiszerelésben az adott évben kifizetőnek és/vagy termelői borkimérésben végső fogyasztónak értékesíti, és az értékesítésükből származó bevétel együttvéve az évi 7 millió forintot nem haladja meg. Amennyiben a bevétel meghaladja a 7 millió forintot, vagy ha az értékesítés nem az előzőek szerint történik, akkor az egész bevétel nem számít az őstermelői tevékenység bevételének, e bevételre az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítására vonatkozó szabályokat lehet alkalmazni.

1.2. Az őstermelői (közös őstermelői) igazolvány

Az őstermelői igazolvány része⁵ az adóévre hitelesített értékesítési betétlap, amely egyben bevételi nyilvántartásnak is minősül, amennyiben az adózó bevételi nyilvántartás vezetésére kötelezett.

Az őstermelői igazolványokkal kapcsolatos ügyintézés (az igazolvány kiadását, módosítását, cseréjét és bevonását) a falugazdászok végzik, akik a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara - NAK) kötelékébe tartoznak. Az őstermelői igazolvány akkor érvényes, ha az igazolvány és a hozzá tartozó értékesítési betétlap egyidejűleg hatályos.

Az igazolvány a kiállítása napjától a kiállítást követő ötödik adóév utolsó napjáig hatályos. Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő igazolványa tárgyév végével hatályát veszti, az őstermelő tárgyév október 1. és december 31. napja között kérheti új igazolvány kiállítását. Ez esetben az új igazolvány a tárgyévet követő év első napjától a hatályának kezdetét követő ötödik adóév utolsó napjáig hatályos.

Az értékesítési betétlap az ügyfél kérelmére kizárólag a kérelmezés időpontja szerinti évnek megfelelő adóévre, valamint az azt követő két adóévre adható ki. Értékesítési betétlap csak az igazolvány hatályossági ideje szerinti adóévekre adható ki.

d) az elhalt fekvő fa és gally gyűjtése, illetőleg elhalt, száraz ág nyesése;

e) a kidöntött fáról történő fenyőgally, toboz és díszítőlomb gyűjtése;

f) a gomba, vadgyümölcs, virág, illetőleg gyógynövény gyűjtése;

g) a bot, nád, sás, gyékény termelése és fű kaszálása;

h) a méhészeti tevékenység;

i) a fenyőgyanta gyűjtése;

j) cserje kitermelése, élő és elhalt cserjék hajtásainak gyűjtése

k) az erdei legeltetés;

l) az erdő közjóléti szolgáltatásainak üzleti célú hasznosítása;

m) az erdei forrásvíz hasznosítása.”

⁵ A mezőgazdasági őstermelői igazolványról szóló 436/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet.

A magánszemély az őstermelői igazolvány kiváltásához tett nyilatkozatát kiegészítheti a közös háztartásban élő családtagjaival tett együttes nyilatkozattal, mely szerint a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet közös őstermelői igazolvány kiváltásával kívánják folytatni.⁶

Közös háztartás alatt az egy lakóingatlanban együttlakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező természetes személyek közössége értendő.

Közös háztartásban élő családtagnak minősül a mezőgazdasági őstermelő házastársa, bejegyzett élettársa, egyeneságbeli rokona, az örökbe fogadott, mostoha és nevelt gyermeke, valamint az örökbe fogadó, mostoha és nevelőszülője.⁷

A közös igazolvány kiváltásának egyik feltétele, hogy minden egyes családtagnak az őstermelői jövedelmére ugyanazon adózási módot kell választania (pl. az általános forgalmi adó, az átalányadó, a tételes költségelszámolás tekintetében). További feltétel, hogy a közös őstermelői tevékenység időszakában a családtagok egymással nem állhatnak munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban és a segítő családtagra vonatkozó rendelkezéseket egymásra vonatkozóan nem alkalmazhatják. A közös őstermelői igazolványt annak a családtagnak a nevére kell kiállítani, akit a családtagok egybehangzóan megneveznek az együttes nyilatkozatukban. Ha a magánszemélyek közös őstermelői igazolvány alapján folytatják a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet és költségeiket tételesen számolják el, úgy az e tevékenységükből elért bevételeiket és költségeiket létszámarányosan meg kell osztaniuk. A bevételek és költségek igazolására a közös őstermelői tevékenységben résztvevő bármelyik magánszemély nevére kiállított bizonylat egyenértékű.

Közös őstermelői tevékenység folytatása esetén elég egy nyilvántartást vezetni a bevételekről és a költségekről, ugyanakkor e tevékenységgel összefüggő adókötelezettségnek külön-külön kell eleget tenni.

Amennyiben az általános forgalmi adó tekintetében az adózással rendelkező tagok az őstermelői tevékenység után nem azonos adózási módot választottak, akkor az őstermelésből származó bevétel és költségek családtagok közötti egyenlő felosztására nincs mód, a bevétel után annak kell adóznia, aki azt kézhez kapta, mellyel szemben csak az adózó nevére kiállított bizonylatok alapján számolható el költség.

1.3. A családi gazdaság és a családi gazdálkodó fogalma

Az adóév utolsó napján az erre a célra létesített nyilvántartásban családi gazdálkodóként bejegyzett természetes személy és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja őstermelői tevékenysége tekintetében adókötelezettségeit - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a mezőgazdasági őstermelőre irányadó szabályok szerint teljesíti.⁸

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 5. § 4. pontja szerint **családi gazdaságnak** minősül a mezőgazdasági igazgatási szervnél családi gazdaságként nyilvántartásba vett mezőgazdasági üzem.

E § 20. pontja szerint *mezőgazdasági üzemnek* az azonos céllal működtetett mezőgazdasági termelési tényezők (föld, mezőgazdasági felszerelés, egyéb vagyonelemek) szervezeti alapegysége minősül, amely a gazdasági összetartozás révén gazdálkodási alapegység is.

⁶ Szja tv.78/A §.

⁷ Szja tv.78/A. § (2) bekezdés.

⁸ Az adóigazgatási eljárás részletszabályairól szóló 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Adóig. vhr.) 127 §.

Ugyancsak e törvény 5. § 21. pontjában foglaltak szerint *mezőgazdasági üzempontnak* a földműves vagy mezőgazdasági termelőszerkezet tulajdonában, illetve használatában álló, a mező- és erdőgazdasági tevékenység vagy a mező- és erdőgazdasági tevékenység és a kiegészítő tevékenység célját szolgáló gazdasági, lakó, illetve iroda épülettel beépített ingatlan vagy a tanya minősül, amely egyben a gazdálkodás végzésének vagy megszervezésének a mezőgazdasági igazgatási szervnél bejelentett helyeül is szolgál;

A törvény alkalmazásában

- **mező-, erdőgazdasági tevékenység:** növénytermesztés, kertészet, állattartás, a méhanya nevelés, halászat, haltenyésztés, szaporítóanyag-termesztés, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, kiegészítő tevékenységgel vegyes gazdálkodás;
- **kiegészítő tevékenység:** falusi és agroturizmus, kézművesipari tevékenység, fűrészáru-feldolgozás, takarmány-előállítás, mezőgazdasági termékből élelmiszer előállítása, dohányfeldolgozás, bioüzemanyag-előállítás a mező-, erdőgazdasági tevékenység során keletkezett melléktermékek, növényi és állati eredetű hulladék hasznosítása, nem élelmiszer célú feldolgozása, valamint az ezekből a termékekből keletkezett termékek közvetlen termelői értékesítése, mezőgazdasági szolgáltatás, valamint a mezőgazdasági üzemhez tartozó termelési tényezők hasznosítása, értékesítése;
- **gazdálkodó család tagjának minősül:** a családi gazdálkodó, továbbá annak házastársa, bejegyzett élettársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke, szülője, nagyszülője, testvére; a gyermek az örökbe fogadott és a nevelt gyermeket is érteni kell.

A családi gazdálkodó és említett családtagja a családi gazdaság nyilvántartási számát az adózásával összefüggő valamennyi iratán, valamint a törvény alapján adókedvezményt, adómentességet biztosító nyilatkozatán köteles feltüntetni.

A családi gazdálkodó a közös őstermelői tevékenységet folytatókra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával köteles eljárni az adókötelezettsége megállapításakor. A kiegészítő tevékenységből származó olyan bevétel után, amely az Sza tv. 6. számú mellékletének II.C.3 pontja alá sem sorolható tevékenységből származik annak kell adóznia, aki azt folytatja önálló tevékenység vagy egyéni vállalkozás keretében.

Az azonos jövedelemszámítási kötelezettségre tekintettel, ha a családi gazdaság tagjai által választott adózási mód eltér a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt választott adózási módtól, akkor ez olyan adókötelezettséget érintő változást jelent, amit be kell jelenteni az adóhatósághoz a családi gazdaság nyilvántartásba vételétől számított 15 napon belül. Az azonos jövedelemszámítási módnak abban az esetben is érvényesülnie kell, ha a gazdálkodó családban a közös gazdálkodást megelőzően tételes költségelszámoló és átalányadózó is volt, vagyis az egységes adózási módnak a közösen megállapodott módszer szerintinek kell lennie. Így az év első napjától beérkezett valamennyi őstermelésből származó bevétel (a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt megszerzett és a családi gazdaság által I főre felosztott) a megállapodás szerinti jövedelemszámításra vonatkozó szabályok szerint lesz adóköteles.

Amennyiben a családi gazdálkodó egyéni vállalkozói igazolvány birtokában folytatja a tevékenységét, vagy mezőgazdasági termelő tevékenység tekintetében szerepel az egyéni vállalkozói nyilvántartásban, akkor az őstermelői tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozóként, hanem a család többi tagjával együtt a közös őstermelői igazolvánnyal rendelkezőkre vonatkozó szabályok szerint kell adóznia. Abban az esetben, ha a családi

gazdaságba a gazdálkodó család tagjai olyan tárgyi eszközöket visznek be, amelyek korábban az őstermelői/egyéni vállalkozói tevékenységben az értékcsökkenési leírás alapját képezték, akkor az ilyen tárgyi eszközök értékcsökkenési leírása a családi gazdaságban folytatható.

További gyakorlati tudnivalók

- A gazdálkodó család tagjai tételes költségelszámolás választása során az őstermelői tevékenységből származó jövedelmüket csökkenthetik annak a veszteségnek az összegével, amelyet a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt határoltak el. Ebből az is következhet, hogy adott esetben a családtagok nem azonos nagyságú jövedelem után adóznak.
- Amennyiben a gazdálkodó család tagja kilép a családi gazdaságból, a bevételt és a költségeket a kilépés időpontjával a megállapodásuk szerint kell felosztani a családtagok között. A továbbiakban a bevétel és az igazolt költség már csak a csökkent létszám alapulvételével osztható fel az adóév végén a családi gazdaság tagjai között. A kiválás időpontjában fennálló vevői tartozásokból befolyt összeget a megállapodásban foglaltak szerint kell figyelembe venni a családi gazdaságban vagy a kivált tagnál.

2. A jövedelem meghatározása

A magánszemély az őstermelői tevékenységből származó bevételéből háromféle módszer szerint állapíthatja meg a jövedelemét.

- Lehetősége van a 10 százalékos költséghányad alkalmazására, ha nem kíván költségeivel tételesen elszámolni. A bevétel része a tevékenységgel összefüggésben kapott költségtérítés is. (A bevétel 90 százaléka a jövedelem.)
- Választhatja a tételes költségelszámolást is. Ekkor költségként a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen felmerült és bizonylattal igazolt kiadás, továbbá a korábbi évekről áthozott veszteség vehető figyelembe, valamint folytatható a már megkezdett értékcsökkenési leírás elszámolása.
- A harmadik módszer – melynek alkalmazására csak a mezőgazdasági kistermelők jogosultak – a jövedelem átalányban történő megállapítása.

2.1. Bevételek

Bevételnek minősül többek között:⁹

- az értékesített termék, a tevékenység ellenértékeként vagy ezek előlegeként befolyt, vagy váltóval kiegyenlített összeg, a természetben kapott ellenérték (valamennyi esetben a felár, az engedmény, az árkiegészítés figyelembevételével);
- a szállításért, vagy csomagolásért külön felszámított összeg;
- az előállított vagy vásárolt terméknek, a végzett vagy vásárolt szolgáltatásnak a szokásos piaci értéke, ha azokat a magánszemély saját célra használja fel, illetőleg részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélkül másnak átengedi akkor, ha ezzel kapcsolatosan bármely évben költséget számolt el. (Nem kell a bevételt növelni a saját célra történő felhasználás és a részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélküli átengedés értékével, ha az azzal kapcsolatos kiadásokat nem számolta el költségként, vagy ha a kiadásokkal az összes költséget arányosan csökkenti, vagy a terméket, a szolgáltatást elemi károk, katasztrófák esetén közadakozás keretében nyújtotta.)
- az adó különbözetének visszatérítése, ha a befizetést az őstermelésből származó bevételével szemben költségként bármely évben elszámolta;

⁹ Sza tv. 2. számú melléklet.

- a káreseménnyel összefüggésben kapott kártalanítás, kártérítés, ideértve a felelősségbiztosítás alapján felvett összeget is, továbbá annak a biztosítási szolgáltatásnak az értéke, amely esetében az arra jogosító biztosítási díjat korábban elszámolta költségként az őstermelő;
- a kapott kamat;
- a kapott kötbér, a késedelmi kamat, a bírság, a büntetés címén kapott összeg, valamint a fizetett kötbér, kamat, bírság, büntetés visszatérítése címén kapott összeg, *kivéve*, ha ez utóbbiakat korábban költségként nem számolta el;
- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz - ideértve a selejtezett tárgyi eszközt is -, nem anyagi javak, anyag, félkész termék értékesítésekor kapott ellenérték, illetőleg a szokásos piaci érték (ha ez utóbbi a több), ha annak beszerzési, előállítási költségét bármelyik évben költségként érvényesítette, vagy értékcsökkenési leírással elszámolta;
- az őstermelői tevékenységet szolgáló termőföld eladási ára;
- a 100 ezer forintnál magasabb egyedi értékű kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz - ha annak értékét a mezőgazdasági őstermelő egy összegben elszámolta - ellenszolgáltatás nélküli átruházásokor - *kivéve* a magánszemélynek ellenszolgáltatás nélkül történő, adófizetési kötelezettséggel járó átadást - a beszerzés időpontjától számított
 - egy éven belül a beszerzési érték 100 százaléka,
 - egy éven túl, de két éven belül a beszerzési érték 66 százaléka,
 - két éven túl, de három éven belül a beszerzési érték 33 százaléka,
 - három éven túl nulla.

Vetőmag bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás és kihelyezett állat tartása esetén őstermelői bevételként kell számításba venni a termék vagy állat teljes átvételi (bruttó) árát is.¹⁰

2017. január 1-jétől a tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítésekor kapott előleget akkor kell bevételnek tekinteni, amikor a vételár teljes összegét az őstermelő megkapja.¹¹

(A bevétel meghatározásával kapcsolatos további tudnivalókat a 4. pont tartalmazza)

2.2. Bevételt csökkentő kedvezmények¹²

A bevétel csökkentésére csak tételek költségelszámolás választása esetén van mód. Ennek megfelelően csökkenthető a bevétel

- a kitermelt vagy lábon álló faállomány értékesítéséből származó bevétel esetén azzal az összeggel, amelyet az erdészeti hatóságnál elkülönített számla javára fizettek be azzal, ha a befizetett összeg több mint a jogszabályban megállapított, a befejezett célállományra igényelhető normatív erdő-felújítási támogatás értéke, akkor ez utóbbi összeget lehet figyelembe venni;
- a legalább 50 százalékbán megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén személyenként az alkalmazottnak kifizetett bérrel, de legfeljebb a hónap első napján érvényes minimálbér összegével;
- munkanélküliek, a szabadságvesztésből 6 hónapon belül szabadultak, a pártfogó felügyelet hatálya alatt álló személy, valamint tovább foglalkoztatott szakképző iskolai tanulók foglalkoztatására tekintettel 12 hónapon át megfizetett szociális hozzájárulási adó összegével;

¹⁰ Szja tv. 3. §. 18/c) pont.

¹¹ Szja tv. 2. számú melléklet I/1. pont.

¹² Szja tv. 21. §.

- a szakképző iskola tanulóival kötött - jogszabályban meghatározott - tanulószerveződés alapján folytatott gyakorlati képzés esetén minden megkezdett hónap után havonta a minimálbér 24 százalékával, ha a szakképző iskolával kötött együttműködési megállapodás alapján végzi a gyakorlati képzést, minden megkezdett hónap után havonta a minimálbér 12 százalékával.¹³

2.3. A költségek elszámolása

A mezőgazdasági őstermelő – néhány eltéréssel – költségeit az egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályok szerint érvényesítheti.¹⁴

Elismert költségnek csak a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen kifizetett, szabályszerűen igazolt kiadás minősül.

Amennyiben az őstermelő olyan termék vagy szolgáltatás ellenértéke alapján kíván költséget elszámolni, amelynek értékesítője, illetve nyújtója az Áfa tv-ben¹⁵ meghatározott bizonylat kiállítására kötelezett, akkor a kiadás igazolására kizárólag az Áfa tv. szerinti bizonylat (ide nem értve a nyugtát) alkalmas, egyébként a kiadás igazolására kizárólag az a bizonylat alkalmas, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot (így például a kiadás összegét és pénznemét) is. Egyéb esetekben a kiadást olyan bizonylattal kell igazolni, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot. Erre alkalmas lehet például az adásvételi szerződés.

Nem minősül elismert költségnek - ha törvény másként nem rendelkezik - a magánszemély személyes vagy családi szükségletét részben vagy egészben kielégítő termék, szolgáltatás megszerzésére fordított kiadás, vagy olyan vagyontárgy megszerzésére, fenntartására, üzemeltetésére, felújítására, karbantartására fordított kiadás, amely nem a jövedelemszerző tevékenységgel kapcsolatos, vagy - ha a törvény kivételt nem említ - akár részben is, a magánszemély személyes vagy családi szükségletének kielégítését célozza. Az előzőektől eltérően, az őstermelő lakásától elkülönített telephelyen vagy egyébként más, a lakáson kívüli helyen folytatott tevékenység ellátásának feltételeként (ideértve az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeit is) a tevékenység ellátásának hatókörében szükséges dologgal (eszköz, berendezés, jármű, munkaruházat stb.), szolgáltatással (világítás, fűtés stb.) összefüggő kiadás akkor is elismert költség, ha a dolog, a szolgáltatás személyes szükséglet kielégítésére is alkalmas, és a tevékenység hatókörében történő hasznosítás, használat, igénybevétele mellett egyébként az igénybevétele során nem zárható ki a magáncélú hasznosítás, használat, igénybevétele, kivéve, ha a törvény a hasznosítást, használatot, igénybevétele vagy annak lehetőségét adóztatható körülményként határozza meg. Ugyancsak az említett rendelkezéstől eltérően, elismert költség a tevékenységhez jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján kapott, bevételnek minősülő támogatás jogszerű felhasználásával teljesített kiadás akkor is, ha a kiadás részben a magánszemély személyes vagy családi szükségletét szolgálja (ha azonban a támogatás csak részben nyújt fedezetet az ilyen kiadásra, akkor e rendelkezés alapján az csak a támogatásból fedezett rész mértékéig vehető figyelembe elismert költségként).

Az őstermelői tevékenységét kezdő magánszemély a legfeljebb 3 évvel korábban felmerült és az e tevékenységének megkezdését megelőzően még nem érvényesített, igazolt kiadásait – feltéve, hogy azok a megkezdett tevékenységhez kapcsolódnak – a kezdés évében költségként

¹³ A minimálbér összege a 2018. évben 138 000 forint.

¹⁴ A költségek elszámolására vonatkozó rendelkezéseket az Szja tv. 3. számú melléklete tartalmazza.

¹⁵ Általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (továbbiakban: Áfa tv.).

számolhatja el, továbbá a tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékcsökkenési leírását megkezdheti.

*Az értékcsökkenési leírás elszámolása*¹⁶

A mezőgazdasági őstermelőnek az egyéni vállalkozóra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmaznia az értékcsökkenési leírás elszámolásakor azzal az eltéréssel, hogy az adóév utolsó napján a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodónak minősülő magánszemély és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja a családi gazdaság részét képező, vagy ahhoz tartozó tárgyi eszközöknek, nem anyagi javaknak az üzembe helyezés időpontjára megállapított beruházási költségét - választása szerint - az üzembe helyezés adóévében jogosult egy összegben költségként elszámolni.¹⁷

A nem kizárólag üzemi célt szolgáló saját tulajdonú gép, berendezés, felszerelés esetében átalányban számolható el értékcsökkenési leírás olyan nyilvántartás vezetése mellett, amely a nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz azonosításra alkalmas megnevezését, beszerzési (előállítási) árát - mint nyilvántartási értéket -, továbbá a beszerzés (előállítás) és a használatbavétel időpontját tartalmazza. Az átalány összege több ilyen eszköz használata mellett is legfeljebb az éves bevétel 1 százalékáig, ezen belül is az említett nyilvántartásban szereplő eszköz(ök) nyilvántartási értékének legfeljebb 50 százalékáig terjedhet. Egy adott nem kizárólagosan üzemi célt szolgáló eszköz értéke alapján csak egy ízben, a használatbavétel évében vehető figyelembe ez az átalány.

A tevékenységhez jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján kapott bevételnek minősülő támogatás felhasználásával megszerzett (előállított) tárgyi eszköz, nem anyagi jószág beszerzési (előállítási) árának az a része, amely egyenlő a megszerzéséhez (előállításához) felhasznált támogatás összegével, az eszköz üzembe helyezésének (rendeltetésszerű használatba vételének) - az üzembe helyezés elmaradása esetén kiselejtezésének, elidegenítésének vagy a nyilvántartásból bármely más ok miatt történő kivezetésének - időpontjában értékcsökkenési leírásaként számolható el. A nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz, nem anyagi jószág esetén ezen túlmenően nincs lehetőség értékcsökkenési leírás elszámolására.¹⁸

További költség többek között:¹⁹

- az alkalmazottak részére kifizetett bér és annak közterhei;
- az alkalmazottnak a munkaszerződés (vagy jogszabály) alapján járó, a munkáltatót kötelezően terhelő juttatás, kifizetés;
- a gazdasági épület bérleti díja;
- a fűtés, világítás, technológiai energia költsége, a telefon, telefax, mobiltelefon használati díja azzal, ha a lakás és a telephely nem különül el műszakilag, akkor a tevékenységgel arányosan lehet a kiadásokat figyelembe venni az adott költségre jellemző mértékegység (m², m³, nap) alapulvételével; Amennyiben a lakás és a telephely műszakilag nem elkülönített, akkor a házastárs, bejegyzett élettárs nevére kiállított közüzemi számlák is figyelembe vehetők a költségelszámolás során.
- az internet használat díja azzal, ha a használat csak részben szolgálja a tevékenységet, akkor annak a 30 százaléka, elektronikus bevallás benyújtására kötelezett őstermelő esetében pedig annak 50 százaléka;

¹⁶ Szja tv. 11. számú melléklet.

¹⁷ Szja tv. 3. számú melléklet III/1. pont.

¹⁸ Szja tv. 3. számú melléklet III/3. pont.

¹⁹ Szja tv. 3. számú melléklet.

- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítése (ideértve a selejtezést, a megsemmisülést, az ellenszolgáltatás nélküli átengedést is) esetén az értékesítés időpontjáig még el nem számolt értékcsökkenési leírás összege, az értékcsökkenési leírásból kizárt tárgyi eszközök (nem anyagi javak) értékesítése esetén a nyilvántartásba vett beruházási költség;
- vetőmag bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás, kihelyezett állattartás esetén a termék vagy állat kihelyezéskori értéke, valamint a bértermeltető által biztosított takarmány stb. értéke is a felvásárlási okirathoz csatolt elszámolás alapján;
- az állami költségvetésbe, a központi alapokba, a helyi önkormányzatoknak – a tevékenységgel összefüggésben – befizetett adó (a saját jövedelem után befizetett személyi jövedelemadó kivételével), az illeték, a hatósági díj, a vám, a vámkezelési díj, a perköltség, a kötbér, a késedelmi kamat, az önellenőrzési pótlék;
- a tevékenységgel összefüggésben kifizetett vagyon, felelősség-, kockázati élet-, balesetbiztosítás díja;
- a saját részre vagy az alkalmazottak részére vásárolt munkaruha, védőeszköz, a munka-, a baleset- és a környezetvédelmi berendezés beszerzésére fordított kiadás;
- a köztisztviselő számára tagdíj vagy annak megfelelő jogcímen fizetett összeg, továbbá az őstermelői tevékenységgel kapcsolatos érdekképviselői feladatot is ellátó társadalmi szervezet számára tagdíj címén fizetett összeg;
- a reklámköltség;
- üzleti utazás esetén az utazásra, a szállás díjára fordított kiadás, külföldre történő üzleti célú utazás esetén napi 15 euro; az úthasználati díj az úthasználatra jogosultság időszakában a díjköteles útszakaszon történt üzleti célú futásteljesítmény arányában.

Nem lehet költségként elszámolni a tárgyi eszközök, nem anyagi javak beszerzésekor adott előleget.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat, akkor a két tevékenység folytatása érdekében felmerült költségeket elkülönítve kell nyilvántartania. Azokat a költségeket, amelyek mindkét tevékenységgel összefüggenek, a bevételek arányában kell megosztani, kivéve, ha a törvény másként rendelkezik.

A kétféle tevékenységhez használt tárgyi eszközöknél (nem anyagi javaknál) viszont választania kell, hogy azok beszerzési árát és az üzemeltetésükkel kapcsolatos kiadásokat melyik tevékenység bevételeivel szemben számolja el, mert ezek a költségek (az értékcsökkenés a teljes leírásig) nem oszthatók meg a tevékenységek bevételei között.

A járművek üzemeltetési költségének elszámolásával kapcsolatos tudnivalók a 8. számú tájékoztató füzetből ismerhetők meg.

Veszteségszámolás

Amennyiben a bevételek összegét a költségek összege meghaladja, akkor a veszteség összege elszámolható a következő öt év vagy az előző két év jövedelmével szemben azzal, hogy **a veszteség továbbviteléhez nem kell az adóhatóságtól engedélyt kérni.**

A korábbi években elhatárolt veszteség összegét a tárgyévi jövedelem 50 százalékáig lehet figyelembe venni. Amennyiben az adóévben keletkezett veszteség összegét a megelőző két adóév jövedelmével szemben kívánja az őstermelő érvényesíteni, akkor az egyes adóévekre a veszteség 30 százaléka vihető vissza és a veszteség fennmaradó része - figyelemmel az 50 százalékos korlátra - a későbbi évek jövedelmével szemben érvényesíthető.²⁰

²⁰ Szja tv. 22. § (1) és (5) bekezdés.

A veszteség összegét a keletkezésük sorrendjében lehet elszámolni.²¹

A 2014-ben kezdődő adóév utolsó napjáig keletkezett, még nem érvényesített elhatárolt veszteség a 2014. december 31-én hatályos rendelkezések szerint írható le azzal, hogy az így elhatárolt veszteséget legkésőbb a 2025. adóévben lehet érvényesíteni.²²

2.4. Kistermelői költségátalány²³

Az igazolt költségeken felül a tételes költségelszámolást alkalmazó mezőgazdasági kistermelő a korrigált bevételének 40 százalékát – igazolás nélkül – kistermelői költségátalány címen elszámolhatja költségként. Ebben az esetben a tárgyévi veszteség elhatárolására nincs lehetőség.

2.5. Őstermelői adókedvezmény²⁴

A tételes költségelszámolást vagy a 10 százalék költséghányadot választó mezőgazdasági őstermelőt e tevékenységéből származó jövedelme utáni adó összegéből legfeljebb 100 ezer forint adókedvezmény illeti meg, amely mezőgazdasági csekély összegű (de minimis) támogatásnak, vagy halászati csekély összegű (de minimis) támogatásnak minősül. Az adókedvezmény akkor érvényesíthető, ha az őstermelő a regisztrációs számát is feltünteti az adóbevallásában.

Közösen folytatott tevékenység esetén a tagoknak külön-külön kell rendelkezniük regisztrációs számmal. Amennyiben az őstermelői tevékenységre tekintettel érvényesíthető adókedvezmény összege nem éri el a 100 ezer forintot, és e jövedelme mellett más összevonás alá eső jövedelme is van a magánszemélynek, úgy a könyvelőnek szabályszerű bizonylattal kifizetett díj őstermelői jövedelemmel arányos részével az őstermelői adókedvezmény 100 ezer forintra kiegészíthető.

2.6. Nemleges nyilatkozattétel²⁵

Aki az őstermelésből származó jövedelme megállapítására a tételes költségelszámolást választja, és a támogatások összege nélküli bevétele az adómentesség értékhatárát meghaladja, de az nem több 4 millió forintnál és legalább a (támogatásokkal együtt számított összes) bevételének a 20 százalékát kitevő összegű, az őstermelői tevékenységével kapcsolatosan felmerült, költségként elismert kiadásait **számlával (számlákkal)** tudja igazolni, annak nem kötelező jövedelmet számolnia, élhet nemleges nyilatkozattételi jogával is. Fontos hangsúlyozni, hogy csak a számlával igazolt költségek vehetők figyelembe, így például az egyszerűsített foglalkoztatásra tekintettel kifizetett összeg nem vehető figyelembe számla hiányában.

Ebben az esetben a jármű használatával kapcsolatos, számlával igazolt költségek csak útnyilvántartás vezetése mellett vehetők figyelembe a nyilatkozattételkor.

Nyilatkozattétel esetén a tárgyi eszközök és a nem anyagi javak értékcsökkenési leírását, valamint a korábban elhatárolt veszteség 20 százalékát az adóévre elszámoltnak kell tekinteni.

A tevékenységüket közös igazolvány alapján folytató őstermelők, valamint a családi gazdálkodó és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagok is élhetnek nemleges nyilatkozattételi jogukkal, de csak külön-külön és csak akkor, ha mindannyian ezt a módszert választják.

²¹ Szja tv. 22. § (3) bekezdés.

²² Szja tv. 84/ZS § (6) bekezdés.

²³ Szja tv. 22. § (6) bekezdés.

²⁴ Szja tv. 39. §.

²⁵ Szja tv. 78/A §.

3. A mezőgazdasági kistermelő átalányadóztatása²⁶

Változás 2018. január 1-jétől, hogy az átalányadó választásával kapcsolatos rendelkezéseket az Szja tv. 8. számú melléklete tartalmazza.

A mezőgazdasági kistermelő az átalányadóztatást is választhatja a tevékenysége és az adóév egészére az őstermelésből származó jövedelme megállapítására.

Amennyiben a tevékenységét az adóévben kezdő mezőgazdasági kistermelő a kezdésének évében az átalányadóztatást választja, akkor – az Art.²⁷ 1.számú melléklet 17. pontja alapján a tevékenység megkezdését megelőzően fennálló bejelentési kötelezettség teljesítésével egyidejűleg – az erre a célra rendszeresített 18T101 jelű adatlapon kell az erre vonatkozó bejelentését a Nemzeti Adó- és Vámhatóság (a továbbiakban: NAV) felé megtennie. Ez az adatlap szolgál a változások bejelentésére is, így a mezőgazdasági kistermelő tevékenységére alkalmazott átalányadóztatásra való jogosultság megszűnésének (pl. a bevételi értékhatár meghaladás) bejelentésére is. A bejelentéskor az általános forgalmi adó fizetési kötelezettség teljesítésének módjára vonatkozó nyilatkozatot is az említett adatlapon kell megtenni.

A kezdőnek nem minősülő mezőgazdasági kistermelőnek az adóévről a NAV felé benyújtott – a 2018. év vonatkozásában a 17SZJA – személyi jövedelemadó bevallásban, vagy az adóbevallási tervezete kiegészítésével kell nyilatkozni arról, ha a következő adóévre kíván átalányadóztatást választani, vagy a tárgyévre választott átalányadóztatást a következő adóévre már nem kívánja alkalmazni.

Amennyiben a mezőgazdasági kistermelői tevékenysége mellett egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat a magánszemély, az átalányadóztatást mindkét tevékenységre nézve külön-külön választhatja. Az egyes tevékenységekből származó bevételek nyilvántartását ilyen esetben is egymástól elkülönítve kell vezetni.

Átalányadóztatás esetén a kistermelésből származó bevétel 15 százaléka számít jövedelemnek, illetőleg a bevételnek azon részéből, amely élő állat és állati termékek értékesítéséből származik, 6 százalékot kell jövedelemnek tekinteni.

Az átalányadóra vonatkozó szabályok szerinti adózónak a bevétel megszerzése érdekében felmerült kiadásairól szóló számlákat és más bizonylatokat az adó utólagos megállapításához való jog elévüléséig meg kell őriznie.

Az átalányban megállapított jövedelem ugyancsak az összevont adóalap része.

4. A mezőgazdasági őstermelő bevételeinek meghatározásánál az általános szabályokon túlmenően a következőket kell figyelembe venni:

- Az átalányadó szabályai szerint adózó mezőgazdasági kistermelőnél nem minősül őstermelői tevékenységből származó bevételnek a jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra folyósított vissza nem térítendő támogatás azzal, hogy ebben az esetben a támogatás címén kapott összeget önálló tevékenységből származó bevételként kell figyelembe venni, mellyel szemben a támogatások célja szerinti igazolt kiadások elszámolhatók.
- Jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra kapott támogatásnak az az összeg minősül, amelyet a magánszemély kizárólag a ténylegesen felmerült, igazolt kiadásainak a folyósítóval történő elszámolási kötelezettsége mellett kap.²⁸ Azt a

²⁶ Szja tv. 50. § (2) bekezdés.

²⁷ Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.)

²⁸ Szja tv. 3. § 42. pont.

támogatást, amelyet utólag folyósítottak a támogatás célja szerinti felhasználást igazoló számla ellenében vagy a felhasználás teljesülésének igazolása alapján, nem kell bevételként beszámítani akkor, ha a kiadást korábban költségként nem érvényesítette az őstermelő és később sem számolja el azt (értékcsökkenési leírással sem).²⁹

- Az egységes területalapú (földalapú) támogatást és minden olyan más támogatást, amely nem tekinthető költségek fedezetére vagy fejlesztési célból folyósított támogatásnak, a folyósítás évében kell a bevételek között elszámolni.
- Amennyiben a magánszemély a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra előre folyósított támogatás összegét annak jogszabályban meghatározott célja szerint a megadott határidőig nem használta fel, akkor a támogatás fel nem használt része annak az évnek az utolsó napján minősül bevételnek, amikor a felhasználásra jogszabály szerint nyitva álló határidő lejár, ilyen határidő hiányában a folyósítás évét követő negyedik adóév utolsó napján.³⁰
- Amennyiben az őstermelő egyben kereskedő egyéni vállalkozóként saját őstermelői termékét (is) értékesíti (pl. a zöldségboltjában), akkor ezeknek a termékeknek a szokásos piaci értékét őstermelői bevételként kell figyelembe vennie és ezeknek a termékeknek az értékesítéséből származó bevételt az egyéni vállalkozás bevételei között kell szerepeltetnie. Mindezek akkor is érvényesek, ha akár az egyik, akár mindkét tevékenységében a magánszemély átalányadózást alkalmaz. Amennyiben a vállalkozói személyi jövedelemadó szabályai szerint adózik a magánszemély, az egyéni vállalkozás érdekében felmerült költségek között figyelembe veheti az őstermelői bevételek közé beírt összeget.
- Figyelemmel azonban arra, hogy a magánszemély áfa adóalanyisága az őstermelőként és az egyéni vállalkozóként végzett tevékenységekre is kiterjed, ilyen esetben (őstermelő és egyéni vállalkozó közötti) Áfa tv. hatálya alá tartozó értékesítés nem valósul meg.

5. Adóelőleg-fizetés³¹ és az őstermelésből származó jövedelem bevallása³²

A mezőgazdasági őstermelőtől a kifizetőnek akkor nem kell adóelőleget levonnia, ha a kifizetőnek bemutatja az adóévre hitelesített értékesítési betétlapját, vagy a családi gazdaság tagja e jogállását igazolja a kifizető felé.

A mezőgazdasági kistermelőnek - a választott adózási módtól függetlenül - mindaddig nem kell adóelőleget fizetnie, amíg az adóévben elszámolt jogszabály alapján kapott támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó bevétele a 4 millió forintot nem haladja meg.³³ Az adóelőleg megállapításakor az év elejétől az adott negyedév végéig kell a jövedelmet megállapítania.

Az összevont adóalap csökkenthető a feltételek megléte esetén a családi kedvezmény és az első házások kedvezménye összegével is. A fennmaradó összeg után az adó mértéke 15 százalék. Ez az összeg tovább csökkenthető az őstermelői adókedvezmény összegével amennyiben a jövedelmét az őstermelő nem az átalányadózókra vonatkozó szabályok szerint állapítja meg. A fizetendő adó összege tovább csökkenthető a személyi kedvezmény összegével is, amely havonta az adóév első napján érvényes minimálbér 5 százaléka. Az így megállapított összegből le kell vonni az adóév során már befizetett előleget, és a különbözetet kell az adott negyedévre, a negyedévet követő hónap 12-éig befizetni.

²⁹ Szja tv. 7.§ (1) bekezdés v) pont és a 8. § (3) bekezdés.

³⁰ Szja tv. 19. § (4) bekezdés.

³¹ Szja tv. 46-49.§-ai.

³² Szja tv. 11-12. §-ai.

³³ Szja tv. 47.§ (4) bekezdés.

Az adóelőleget a magánszemélynek mindaddig nem kell megfizetnie, amíg a fizetendő összeg nem haladja meg a 10 ezer forintot.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelőnek - függetlenül attól, hogy a jövedelmét milyen módszerrel állapítja meg - a támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem haladja meg a 600 ezer forintot, akkor nem kell jövedelmet számolnia és ezt a bevételét nem is kell bevallania.³⁴

Amennyiben a magánszemély tételesen számolja el költségeit és az előzőekben ismertetett szabályok szerint arról nyilatkozik, hogy az adóévben nem volt a mezőgazdasági kistermelésből jövedelme (nemleges nyilatkozatot ad), akkor nem kell az őstermelői tevékenységére tekintettel a jövedelmét levezetnie.

A nyilatkozat a személyi jövedelemadó bevallásban tehető meg..

2018. január 1-jétől módosult az őstermelőkre vonatkozó bevallási rendszer, ugyanis – már a 2017. adóévre vonatkozóan is³⁵ – adóbevallási tervezetet készít a részükre az adóhatóság a kifizetők által megadott adatok alapulvételével³⁶. Az őstermelő választása szerint vagy az adóbevallási tervezet javításával, kiegészítésével és elfogadásával, vagy az 'SZJA – 2018. évre vonatkozóan a 18SZJA –nyomatvány benyújtásával tehet eleget a bevallási kötelezettségének.³⁷

Szintén változik az őstermelőkre vonatkozó bevallási határidő az adóévet követő május 20-ára. A 2018. évi bevallás benyújtási határideje 2019. május 20-a.³⁸

6. Az általános forgalmi adó kötelezettséggel kapcsolatos tudnivalók

Az Áfa tv. alapján a következő eseteket terheli adófizetési kötelezettség:

- a) az adóalany által belföldön és ellenérték fejében teljesített termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást [ideértve az Áfa tv. 11. § (1)-(2) bekezdései és 14. § (1)-(2) bekezdései szerint ilyennek minősülő eseteket is],
- b) a termék Európai Közösségen belüli, belföldön és ellenérték fejében teljesített beszerzését,
- c) a termékimportot.³⁹

Tekintettel arra, hogy az Szja tv. szerinti mezőgazdasági őstermelő tevékenysége áfaalanyiságot eredményezhet, az információs füzet a továbbiakban az a) pont szerinti esetnek azokat a legfontosabb szabályait ismerteti, amelyekre az áfaalany őstermelőnek figyelemmel kell lennie.

Az Áfa tv. adóalanyiságra vonatkozó főszabályából következően az a jogképes magánszemély minősül áfaalanynak, aki független formában (pl. nem munkaviszony, munkaviszony jellegű jogviszony keretében) gazdasági tevékenységet, vagyis ellenérték elérésére irányuló vagy azt eredményező, üzletszerű, rendszeres vagy tartós tevékenységet folytat.⁴⁰ E főszabályból következően:

- A magánszemély adóalanyisága valamennyi gazdasági tevékenységére kiterjed. Így pl. az egyéni vállalkozóként és őstermelőként is gazdasági tevékenységet végző magánszemély az Áfa tv. alkalmazásában egy adóalanynak minősül. Ezért e törvény alapján nem

³⁴ Szja tv.23. §.

³⁵ Szja tv. 94. § (2) bekezdés.

³⁶ Szja tv. 12/B. §.

³⁷ Szja tv. 12/C. § (7) bekezdés és 12/D. § a) pont.

³⁸ Art. 2. számú melléklet I/B. fejezet 2.2. pont.

³⁹ Áfa tv. 2. §.

⁴⁰ Áfa tv. 5. § (1) bekezdés és 6. §.

értelmezhető pl. ugyanazon személy egyéni vállalkozása és „őstermelése” között megvalósuló termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás sem.

- A magánszemély Szja tv. szerinti mezőgazdasági őstermelői tevékenysége nem eredményez automatikusan áfaalanyiságot. Nem áfaalany pl. az olyan magánszemély, aki saját szükségletei fedezése céljából termel és legfeljebb az esetlegesen keletkező felesleget értékesíti, még akkor sem, ha érvényes őstermelői igazolvánnyal rendelkezik (feltéve természetesen, hogy egyéb gazdasági tevékenysége nincs). Egyéb gazdasági tevékenység hiányában nem áfaalany továbbá a családi gazdaságnak az a tagja, és a közös őstermelői igazolvány alapján tevékenykedők közül az, aki a közös tevékenységben nem a terméket, szolgáltatást saját nevében (és ellenérték fejében) értékesítőként vesz részt.

6.1. Mezőgazdasági tevékenység – kompenzációs felár

Az Áfa tv-nek saját mezőgazdasági tevékenység fogalma van. Az e fogalomnak megfelelő mezőgazdasági tevékenységet végző áfaalany – függetlenül attól, hogy magánszemély, társaság, szövetkezet vagy egyéb szervezet – e tevékenysége tekintetében különös adózási mód⁴¹ szerint **(kompenzációs rendszerben) adózik, ha az Áfa tv-ben meghatározott feltételeknek megfelel** (vagyis különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanynak minősül) **és különleges jogállását nem változtatta meg** (vagyis a kompenzációs rendszer alkalmazásáról nem mondott le).

Az Áfa tv. alkalmazásában az olyan termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás minősül **mezőgazdasági tevékenységnek, amellyel összefüggésben az adóalanyt kompenzációs felár illeti meg.** Mezőgazdasági tevékenység az Áfa tv. 7. sz. melléklet I. részében meghatározott termékek értékesítése, feltéve, hogy

- a termékek előállítását, feldolgozását az adóalany saját vállalkozásában végzi és
- a termék beszerzője olyan – belföldi vagy külföldi – áfaalany (illetve másik tagállambeli nem adóalany jogi személy), aki/amely kompenzációs felárra (ideértve a saját állama joga szerinti kompenzációs felárat is) nem jogosult.⁴²

Mezőgazdasági tevékenység továbbá az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében meghatározott szolgáltatások nyújtása, feltéve, hogy

- azok teljesítéséhez az adóalany saját vállalkozásának tárgyi eszközeit használja (egyéb módon hasznosítja) és
- a szolgáltatás igénybevevője olyan – belföldi vagy külföldi – áfaalany (vagy másik tagállambeli nem adóalany jogi személy), aki/amely kompenzációs felárra (ideértve a saját állama joga szerinti kompenzációs felárat is) nem jogosult.⁴³

Az adózó **akkor minősül különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanynak, ha az alábbi feltételek együttesen fennállnak:**

- gazdasági céllal belföldön telepedett le, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van belföldön,
- egészben, vagy meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytat,
- mikro-vállalkozás,
- önálló vállalkozás,
- nem élt a különleges jogállása megváltoztatásának a jogával.⁴⁴

⁴¹Áfa tv. XIV. fejezet.

⁴²Áfa tv. 198. § (1) bekezdés a) és c) pont, 200. §.

⁴³Áfa tv. 198. § (1) bekezdés b) és c) pont, 200. §.

⁴⁴Áfa tv. 197. § (1) bekezdés.

Meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytatónak az olyan adóalany minősül.⁴⁵

- akinek a mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenységéből származó – adót is tartalmazó – éves bevétele (időarányosan) nem haladja meg a 8 millió forintot, illetve az olyan adóalany,
- akinek a mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenységéből származó – adót is tartalmazó – éves bevétele (időarányosan) meghaladja ugyan a 8 millió forintot, azonban a mezőgazdasági tevékenységből származó – kompenzációs felárat is tartalmazó – éves bevétele (időarányosan) több mint az egyéb tevékenységéből származó – adót is tartalmazó – (időarányos) éves bevétele.

Az adóalany a mezőgazdasági tevékenység megkezdésekor az ésszerűen várható bevételeket, a későbbiekben a tárgyévet megelőző év tényadatait kell figyelembe vennie a feltétel fennállásának vizsgálatakor. Az olyan adóalany, aki a tárgyév évközi adatai alapján nem felel meg a feltételnek, nem köteles évközben megváltoztatni a különleges jogállását, amennyiben azonban a tárgyév végén összesített tárgyévi adatok alapján sem tekinthető meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytatónak, akkor a következő naptári évben nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.

Az adóalany akkor minősül **mikro-vállalkozásnak**, ha az éves nettó árbevétele legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg és foglalkoztatottjai átlagos statisztikai állományi létszáma 10 főnél kevesebb.⁴⁶ Ahhoz, hogy az adóalany mikro-vállalkozásnak minősülése megszűnjön, két egymást követő évben kell meghaladnia a 2 millió eurós bevételi értékhatárt, vagy a 10 fős átlagos statisztikai állományi létszámot.⁴⁷ A mikro-vállalkozásnak minősülést a különleges jogállás fenntarthatósága szempontjából a kompenzációs rendszert alkalmazó adóalany a július elsején kell vizsgálnia (az előző két év adatai alapján). Nem befolyásolja a tárgyévi különleges jogállását az, ha ebben az időpontban nem minősül mikro-vállalkozásnak, a tárgyévet követő két naptári évben azonban nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.⁴⁸ (Ezt a feltételt a tevékenységet kezdő illetve az ezen adózási módra áttérő adóalany esetében a tevékenység megkezdésének illetve az áttérés időpontjában kell vizsgálni.)

Az adóalany nem minősül **önálló vállalkozásnak** pl. akkor, ha egy másik vállalkozásban meglévő tulajdoni részesedése vagy szavazati joga legalább 25%.⁴⁹ Az önálló vállalkozásnak minősülést a különleges jogállás fenntarthatósága szempontjából az ezen adózási módot alkalmazó adóalany a július elsején kell vizsgálnia. Amennyiben a különleges jogállású adóalany a tárgyév július elsején nem minősül önálló vállalkozásnak, az az adóalany tárgyévi különleges jogállását nem érinti, a következő két naptári évben azonban nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.⁵⁰ (Ezt a feltételt a tevékenységet kezdő illetve az ezen adózási módra áttérő adóalany a tevékenység kezdés illetve az áttérés időpontjában kell vizsgálni.)

A különleges jogállású adóalany a július elsején is adószámmal kell rendelkeznie, még akkor is, ha kizárólag kompenzációs felárra jogosító ügyletet teljesít. **A különleges jogállású adóalany a kompenzációs felárra jogosító ügyletei tekintetében áfa fizetésre nem kötelezett, ugyanakkor ezen ügyleteivel összefüggésben adólevonásra nem jogosult.**⁵¹

⁴⁵Áfa tv. 198. § (2) bekezdés.

⁴⁶A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Kkv. tv.) 3. § (3) bekezdés.

⁴⁷Kkv. tv. 5. § (3) bekezdés.

⁴⁸Áfa tv. 197. § (2) bekezdés.

⁴⁹Kkv. tv. 4. § (2) bekezdés b) pont.

⁵⁰Áfa tv. 197. § (2) bekezdés.

⁵¹Áfa tv. 199. §.

A kompenzációs felár mértéke az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében meghatározott szolgáltatások (pl. talajművelés, aratás, cséplés, szüretelés, betakarítás, vetés, ültetés; mezőgazdasági termékek csomagolása és piacra történő előkészítése; mezőgazdasági termékek tárolása; egyes állatok gondozása, a mezőgazdasági vállalkozásban alkalmazott eszközök bérbeadása; permetezés, öntözés illetve vízlecsapoló berendezések üzemeltetése, fák nyesése és vágása) esetén 7 százalék.⁵² Az Áfa tv. 7. számú melléklet I. rész A. pontjában meghatározott termékek (pl. burgonya; étkezési célra alkalmas zöldségfélék, gyökerek, gumók; szőlő, élelmezési célra alkalmas gyümölcs és dió; fűszernövények; gabonafélék; különféle magvak; ipari és gyógynövények; mákgubó, takarmánynövények; feldolgozott, tartósított saját előállítású zöldség, gyümölcs, savanyúság; must és bor; borseprő, borkő, szőlőtörköly) esetében 12 százalék.⁵³ Az Áfa tv. 7. számú melléklet I. rész B. pontjában meghatározott termékek (pl. ló, szarvasmarha, juh, kecske, baromfi és más élő állat; halak, rákok, puhatestű és más gerinctelen vízi állatok; tej, tejtermék, friss tojás, természetes méz) esetében 7 százalék.⁵⁴

Amennyiben az adóalany a kompenzációs felárra jogosító termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást belföldön nyilvántartásba vett (és kompenzációs felárra nem jogosult) adóalany felé teljesíti, mentesül a számlaadási kötelezettség alól, feltéve, hogy rendelkezik a terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany által kiállított **felvásárlási okirattal**.⁵⁵ A felvásárlási okiratnak az Áfa tv. előírásai alapján a következőket kell kötelezően tartalmaznia:

- a felvásárlási okirat kibocsátásának keltét,
- az okirat sorszámát,
- a termékértékesítő/szolgáltatásnyújtó (a különleges jogállású adóalany) nevét, címét és adószámát,
- a terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő (vagyis a felvásárló) nevét, címét és adószámát,
- az értékesített termék megnevezését, és annak megjelölésére legalább az Áfa tv-ben alkalmazott vámtarifaszámot, az értékesített termék mennyiségét,
- a nyújtott szolgáltatás megnevezését, és amennyiben az természetes mértékegységben kifejezhető, akkor a mennyiségét is,
- a teljesítés időpontját, amennyiben a termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás nem az okirat kibocsátásának napján teljesül,
- a kompenzációs felár alapját, a kompenzációs felár nélküli egységárat, továbbá az alkalmazott árengedményt (ha azt az egységár nem tartalmazza),
- a kompenzációs felár mértékét,
- a kompenzációs felárat,
- a különleges jogállású adóalany és a tőle terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany aláírását.

A felvásárlási okirat kibocsátási kötelezettséget kizárólag a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője teljesítheti; az ügyletről gyűjtő bizonylat illetve egyszerűsített adattartalmú bizonylat nem bocsátható ki.⁵⁶ A felvásárlói okiraton a kötelező adattartalmon kívüli, bármely adat szerepeltethető (így pl. a kifizetésre vonatkozó adat is).

⁵²Áfa tv. 201. § (2) bekezdés b) pont.

⁵³Áfa tv. 201. § (2) bekezdés a) pont.

⁵⁴Áfa tv. 201. § (2) bekezdés b) pont.

⁵⁵Áfa tv. 202. §.

⁵⁶Áfa tv. 202. § (4) bekezdés.

A felvásárlási okirat a felvásárló adólevonási jog gyakorlásának tárgyi feltétele. A felvásárló a kompenzációs felárat levonható adóként csak a kompenzációs felárral növelt ellenérték maradéktalan megtérítésekor számolhatja el.⁵⁷

A különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany a **különleges jogállásáról** bármikor (akár a tevékenység megkezdésekor, akár azt követően, tárgyév közben is) **lemondhat**. A különleges jogállásról való lemondás esetén nem elégséges a kompenzációs rendszer helyett alkalmazni kívánt adózási módot megjelölni az adóhatóságához benyújtandó bejelentő/változás bejelentő lapon, azt is meg kell jelölni, hogy ennek az adózási módnak az alkalmazására a kompenzációs rendszer helyett kerül sor. Amennyiben a mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany a különleges jogállásáról lemondott, a lemondásának évét követő második naptári év végéig nem alkalmazhatja a kompenzációs rendszert.⁵⁸

6.2. Kompenzációs felárra nem jogosító ügyletek

A különleges jogállású (kompenzációs rendszert alkalmazó) adóalany **nem jogosult kompenzációs felárra az olyan termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása után**, amelynél a beszerző

- nem áfaalany, vagy
- olyan belföldön nyilvántartásba vett áfaalany, aki/amely különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytatóként jár el (kompenzációs rendszert alkalmaz), vagy
- olyan külföldi adóalany aki/amely saját államának joga szerint mezőgazdasági termelőre vonatkozó különös adózási módot (kompenzációs rendszert) alkalmaz.

A fentieknek megfelelő beszerző felé – az Áfa tv. előírásai szerint – belföldön teljesített ügylettel összefüggésben az ügylet tartalmától, jellemzőitől függetlenül nem illeti meg kompenzációs felár az adóalanyt, ugyanakkor az ügylet után – a választott adózási módjától függően – áfa-fizetési kötelezettség terhelheti, továbbá számla- illetve nyugtadási kötelezettsége van.

A különleges jogállású adóalany a beszerző személyétől függetlenül nem jogosult kompenzációs felárra az olyan termékének az értékesítése után sem, amely termék nem szerepel az Áfa tv. 7. sz. melléklet I. részében, illetve amely termék szerepel ugyan az Áfa tv. 7. sz. melléklet I. részében, de annak előállítását, feldolgozását nem az adóalany végezte. A különleges jogállású adóalany a beszerző személyétől függetlenül nem jogosult kompenzációs felárra továbbá az olyan szolgáltatásnyújtása után, amely nem szerepel az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében, illetve amely szolgáltatásnyújtás szerepel ugyan az Áfa tv. 7. sz. melléklet II. részében, azonban annak nyújtásához az adóalany nem hasznosította a saját vállalkozása tárgyi eszközét.

Az olyan adóalany, aki lemondott a különleges jogállásáról, nincs olyan ügylete, amely után kompenzációs felárra lenne jogosult.

Az előzőekre, valamint az Szja tv. szerinti östermelői tevékenység és az Áfa tv. szerinti mezőgazdasági tevékenység fogalmának eltéréseire tekintettel, minden östermelőnek lehet olyan ügylete, amelyben nem érvényesíthet kompenzációs felárat. Valamennyi olyan östermelőnek, aki nem kizárólag kompenzációs felárra nem jogosító ügyletet teljesít, célszerű

⁵⁷Áfa tv. 203-204. §.

⁵⁸Áfa tv. 197. § (3) bekezdés.

megfontolnia, hogy a kompenzációs felárra nem jogosító ügyletek tekintetében milyen áfa adózási módot alkalmaz.

6.2.1. Alanyi adómentesség

Az adóalany akkor választhat **alanyi adómentességet**⁵⁹, ha annak az Áfa tv-ben meghatározott feltételei fennállnak. Az alanyi adómentesség választására az adóalany a belföldi nyilvántartásba vételével egyidejűleg,⁶⁰ illetve a tárgyévet megelőző év utolsó napjáig van lehetőség⁶¹ (a bejelentő/változás bejelentő lapon). Alanyi adómentességet csak olyan adóalany választhat, akinek a termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása fejében megtérített (vagy megtérítendő) ellenérték – éves szinten göngyölített összege – nem haladja meg a 8 millió forintot sem a tárgyévet megelőző évben ténylegesen, sem a tárgyévben ésszerűen várhatóan.⁶² A különleges jogállású adóalanyok az alanyi adómentesség választásának bejelentésekor különös gondossággal kell eljárnia, a bejelentő/változás bejelentő lapon egyértelműen jelölnie kell, hogy a választott alanyi adómentesség mellett fenntartja-e a különleges jogállását, vagy az alanyi adómentesség választásával egyidejűleg lemond a különleges jogállásáról. Amennyiben különleges jogállását fenntartja, az alanyi adómentesség választására jogosító 8 millió forintos értékhatárba nem számítandó bele kompenzációs felárra jogosító ügyletei ellenértéke.⁶³

Az alanyi adómentes adóalany – egyes értékesítései és beszerzései kivételével – **az alanyi adómentesség időszakában**

- adófizetésre nem kötelezett,
- előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult,
- számla- illetve nyugtaadási kötelezettség terheli,
- csak olyan számlát bocsáthat ki, amelyben áfa összeget, áfa mértéket nem tüntet fel.⁶⁴

Az adóalany nem alanyi adómentes minőségében jár el, s ebből következően az Áfa tv. általános szabályai szerint terheli adófizetési-kötelezettség pl. akkor, ha a vállalkozásban tárgyi eszközként használt terméket értékesít; beépítés alatt álló, vagy beépített új ingatlant, építési telket értékesít; adóköteles ingyenes ügyletet teljesít; terméket importál; külföldi által belföldön teljesített szolgáltatás után szolgáltatás igénybevevőként válik adófizetésre kötelezetté.⁶⁵

Az alanyi adómentesség megszűnik

- ha az adóalany a tárgyévet követő évre vonatkozóan már nem kívánja az alanyi adómentességet alkalmazni és az erre irányuló szándékát a tárgyév december 31-ig (változás bejelentő lapon) bejelenti az adóhatósághoz,
- a 8 millió forint értékhatárt meghaladja⁶⁶

Amennyiben az adóalany alanyi adómentessége az értékhatár meghaladása miatt szűnik meg, alanyi adómentességet a megszűnés évét követő két naptári évig nem választhat.⁶⁷

6.2.2. Általános szabályok szerinti adózás

⁵⁹Áfa tv. XIII. fejezet.

⁶⁰Áfa tv. 189. §.

⁶¹Áfa tv. 192. § (2) bekezdés.

⁶²Áfa tv. 188. §. (1)-(2) bekezdés.

⁶³Áfa tv. 188. § (3) bekezdés g) pont.

⁶⁴Áfa tv. 187. §.

⁶⁵Áfa tv. 193. §.

⁶⁶Áfa tv. 191. § (1) bekezdés.

⁶⁷Áfa tv. 191. § (3) bekezdés.

Amennyiben a különleges jogállású adóalany a kompenzációs felárra nem jogosító ügyleteire nem választ alanyi adómentességet, az ilyen termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után az Áfa tv. általános szabályai szerint kell az adófizetési-kötelezettségét teljesítenie (függetlenül attól, hogy az adóhatósághoz benyújtott bejelentő/változás bejelentő lapon a kompenzációs rendszer alkalmazása mellett az általános szabályok szerinti adózását jelölte-e). Ugyancsak az Áfa tv. általános szabályai szerint kell teljesítenie az adókötelezettségét annak a mezőgazdasági tevékenységet végző adóalanynak, akit a különleges jogállás – a törvényi feltételek hiányában – nem illet meg, illetve annak, aki a különleges jogállásáról lemondott; feltéve természetesen, hogy a törvényi feltételek és/vagy adózási választás hiányában nem alanyi adómentes.

Azokra a termékértékesítésekre, szolgáltatásnyújtásokra, amelyek tekintetében az adóalany az általános szabályok szerint teljesíti az adófizetési kötelezettségét, főszabály szerint 27 százalékos adómérték alkalmazandó. A mezőgazdasági termékek köréből kizárólag az Áfa tv. 3. számú melléklet I. rész 19-49., és 52-58. pontjaiban meghatározott sertés, szarvasmarha, juh kecske, baromfi, hal termékek valamint a tojás és a tej tartoznak kedvezményes, 5 százalékos adómérték alá. (Az 5 százalékos adómérték alkalmazásának feltétele, hogy az értékesített termék megfeleljen a hivatkozott pontok valamelyikében szereplő szöveges meghatározásnak és az adott pontban hivatkozott vámtarifaszám alá tartozzon.) Az olyan tej, tejtermék, ami nem tartozik 5%-os adómérték alá (a 3. számú melléklet I. rész 54. pont szerint) 18%-os adómérték alá tartozik, ha a 3/A. számú melléklet 1-3. pontok egyikének megfelel.

Az általános szabályok szerint adóköteles termékértékesítéshez, szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódóan felmerült előzetesen felszámított adó tekintetében az adóalany – az Áfa tv. VII. fejezetében foglaltak figyelembe vételével – adólevonási jogot érvényesíthet.

A Közösségi ügyletekre (Közösségen belüli termékértékesítés, Közösségen belüli termékbeszerzés, Közösségen belüli szolgáltatásnyújtás és igénybevétel) a 17. számú és a 29. számú információs füzet tartalmaz tájékoztatást.

6.2.3. Pénzforgalmi elszámolás alkalmazása

Pénzforgalmi elszámolás⁶⁸ alkalmazására **az adóalany előzetes választása alapján** van lehetőség. Ez az adózási mód az adóalany nyilvántartásba vételekor (az adóalanyként való bejelentkezésekor) illetve a tárgyévet megelőző év végén választható.⁶⁹ A pénzforgalmi elszámolást – az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén is – csak olyan adóalany választhatja, aki nem alanyi adómentes.⁷⁰

Az ezen adózási módot alkalmazó adóalanynak a fizetendő adót nem az ügylet teljesítésekor kell megállapítania, hanem a részére történő fizetés (az ellenérték átvétele, jóváírása stb.) időpontjában.⁷¹ Az adómegállapítás ezen halasztásának feltétele az is, hogy az ügyletről kibocsátott számlán az adóalany a „pénzforgalmi elszámolás” kifejezést szerepeltesse.⁷² Az ezen adózási módot alkalmazó adóalany nem csak a fizetendő adóját állapítja meg pénzforgalmi szemléletben, hanem a levonható adóját is, vagyis a termékbeszerzése,

⁶⁸Áfa tv. XIII/A. Fejezet.

⁶⁹Áfa tv. 196/D. §, 196/G. §, Art. 22. §.

⁷⁰Áfa tv. 196/A. §.

⁷¹Áfa tv. 196/B. § (2) bekezdés a) pont.

⁷²Áfa tv. 196/B. § (4) bekezdés.

szolgáltatás igénybevétele kapcsán nem érvényesítheti az adólevonási jogát az ellenérték (ellenértékrész) megtérítési időpontját megelőzően.⁷³

A pénzforgalmi elszámolás nem terjed ki az adóalany valamennyi Áfa tv. hatálya alá tartozó ügyletére. Nem vonatkozik – többek között – azokra a termékértékesítésekre, szolgáltatásnyújtásokra, amelyekre az adóalany az Áfa tv. Második részében meghatározott más különös rendelkezéseket (így pl. azokra, amelyekre az Áfa tv. XIV. fejezetét, a mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanyra vonatkozó különös szabályokat, vagyis a kompenzációs rendszert) alkalmazza.

6.2.4. Gabonák, olajos magvak fordított adózása

Az Áfa tv.-ben meghatározott, belföldi fordított adózás alá tartozó termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások között mezőgazdasági termék is szerepel. Belföldi fordított adózás alá tartozik az Áfa tv. 6/A. számú mellékletében megnevezéssel és vámtarifaszámmal meghatározott gabonák és olajos magvak értékesítése.⁷⁴ Nem alkalmazandó azonban a fordított adózás a különleges jogállású (kompenzációs felárra jogosult) adóalanyok a mezőgazdasági tevékenysége körébe tartozó termékértékesítésére és termékbeszerzésére.⁷⁵

Ennek megfelelően a különleges jogállású adóalanyt

- a kompenzációs felárra jogosító termékértékesítése után kompenzációs felár illeti meg, függetlenül attól, hogy az értékesített termék az Áfa tv. 6/A. számú melléklete alá tartozó gabona vagy olajos mag;
- nem terheli adófizetési kötelezettség az ilyen gabona, olajos mag beszerzőjeként, feltéve, hogy a beszerzett terméket a mezőgazdasági tevékenysége során (pl. vetőmagként, állateledelként) hasznosítja.

Hangsúlyozandó, hogy az olyan adóalany esetében, aki a kompenzációs felárra nem jogosító termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után az Áfa tv. általános szabályai szerint teljesíti az adókötelezettségét, felmerülhet a fordított adózás előírásainak alkalmazása (pl. akkor, ha az Áfa tv. 6/A. számú melléklete szerinti terméket továbbértékesítési célból szerez be).

Az Áfa tv. 6/A. számú melléklete alá tartozó gabonák, olajos magvak értékesítőjéről akkor helyeződik át a termék beszerzőjére az adófizetési kötelezettség, ha a termék beszerzője:

- általános szabályok szerint adózó adóalany, vagy
- kizárólag közérdekű vagy egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenységet végző adóalany, vagy
- eva adóalany

és a termék értékesítője:

- általános szabályok szerint adózó áfa adóalany, vagy
- eva adóalany.

7. Biztosítás és járulékfizetés

Biztosítottnak minősül a mezőgazdasági őstermelő⁷⁶, ha a Tbj-ben⁷⁷ meghatározott feltételeknek megfelel.

⁷³Áfa tv. 196/B. § (2) bekezdés b) pont.

⁷⁴Áfa tv. 142. § (1) bekezdés i) pontja.

⁷⁵Áfa tv. 142. § (8) bekezdése.

⁷⁶Mezőgazdasági őstermelő az Szja tv. 3. §-ának 18. alpontjában meghatározott személy.

⁷⁷A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (továbbiakban: Tbj.).

7.1. A biztosítás a következő szabályok szerint terjed ki az őstermelőre:⁷⁸

Biztosított a mezőgazdasági őstermelő, ha a reá irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő együttesen legalább 20 év, kivéve

- az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személyt és a gazdálkodó család kiskorú tagját,
- az egyéb jogcímen – ide nem értve a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony szerint (megbízási, vállalkozási, szerződés alapján munkát végzőt, választott tisztségviselőt) – biztosítottat,
- a saját jogú nyugdíjast, illetve azt az özvegyi nyugdíjban részesülő személyt, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

A mezőgazdasági őstermelő biztosítási kötelezettségének időtartama:⁷⁹

- az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadása napjáig,
- gazdálkodó család tagja esetében a családi gazdaság nyilvántartásba vétele napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig, illetőleg
- a Tbj. 5. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott biztosítást kizáró körülmény megszűnését követő naptól a biztosítást kizáró körülmény bekövetkezésének napjáig áll fenn.

Megszűnik a biztosítás akkor is, ha a mezőgazdasági őstermelő kilép a családi gazdaságból vagy a közös őstermelésből.

7.2. A mezőgazdasági őstermelő járulékfizetése⁸⁰

A mezőgazdasági őstermelő – ideértve a tevékenységét a tárgyévben kezdő mezőgazdasági őstermelőt is⁸¹ – a minimálbérnek⁸² megfelelő összeg után fizeti meg a 7 százalék egészségbiztosítási járulékot, melyből 4 százalék a természetbeni-, és 3 százalék a pénzügyi egészségbiztosítási járulék, valamint a 10 százalék nyugdíjjárulékot.

Ettől eltérően, az a mezőgazdasági őstermelő, akinek az e tevékenységéből származó, tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg a 8 millió forintot, az őstermelői tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évi bevételenek 20 százaléka után 4 százalék természetbeni egészségbiztosítási járulékot és 10 százalék nyugdíjjárulékot fizet. A 8 millió forintos bevételi összeghatár számításánál figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként bevételnek számító támogatást.

A havi járulékalap megállapításánál a tárgyévet megelőző évi bevétel 20 százalékanak egytizenkettő részét kell figyelembe venni. A jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként bevételnek számító támogatást kizárólag a 8 millió forintos bevételi összeghatár számításánál kell figyelmen kívül hagyni, a járulékalap megállapításánál már figyelembe kell venni.

⁷⁸ Tbj. 5. § (1) bekezdés *i*) pont.

⁷⁹ Tbj. 10. § (3) bekezdés.

⁸⁰ Tbj. 30/A. §.

⁸¹ Kezdő mezőgazdasági őstermelő: az a személy, aki a tárgyévet megelőző évben nem minősült mezőgazdasági őstermelőnek.

⁸² Minimálbér: a tárgyhónap első napján érvényes, a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók részére megállapított személyi alaphír kötelező legkisebb havi összege. Ennek megfelelően 2018. január 1-jétől havi 138 000 forint a járulékok alapja.

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében az adóévre vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy a nyugdíjjárulékot, valamint a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot az előzőekben meghatározott járulékalapnál (minimálbér, illetve a bevétel 20 százalékának egytizenkettő része) magasabb összeg után fizeti meg.

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb járulékalap választásáról a negyedévre vonatkozó járulékevallásában nyilatkozik az állami adóhatóságnak. A tárgyév első negyedévre vonatkozó járulékevallásban megtett nyilatkozat az adóévre, az ezt követő időszakra vonatkozó járulékevallásban megtett nyilatkozat az adóév bevallással le nem fedett, az adóévből még hátralévő időszakra szól. A nyilatkozat az Art. szerinti végrehajtható okiratnak minősül.

Az előzőektől eltérően az év közben biztosítottá váló mezőgazdasági őstermelő az adóévben első ízben benyújtott járulékevallásában nyilatkozik magasabb járulékalap választásáról. Nyilatkozata a biztosítási kötelezettség első napjától az adóévre szól és az Art. szerint végrehajtható okiratnak minősül.

A mezőgazdasági őstermelő nem köteles járulékot fizetni arra az időtartamra, amely alatt

- táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben (gyermekgondozást segítő ellátásban), gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban részesül – kivéve, ha a gyermekgondozási segély (gyermekgondozást segítő ellátás), az ápolási díj folyósításának tartama alatt őstermelői tevékenységét személyesen folytatja –,
- csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermekgondozási segélyben egyidejűleg részesül,
- katonai szolgálatot teljesítő önkéntes katona,
- fogvatartott.

A gyermekvállalást segítő intézkedések nyomán lehetővé vált, hogy az arra jogosult személy egyidejűleg több jogcímen részesüljön ellátásban (pl. gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban).

Az egyidejűleg csecsemőgondozási díjban vagy gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban (gyermekgondozási segélyben) is részesülő – tevékenységét személyesen végző – mezőgazdasági őstermelő a minimálbér, a bevétel 20 százalékának egy tizenkettő része, a választott járulékalap vonatkozásában mentesül a járulékfizetési kötelezettség alól.

7. 3. A biztosított mezőgazdasági őstermelő családi járulékkedvezménye⁸³

A biztosított mezőgazdasági őstermelő a családi járulékkedvezmény negyedéves összegét saját maga állapítja meg.

Az érvényesíthető családi járulékkedvezmény negyedéves összege a családi kedvezmény negyedévre eső összege (közös igénybevétel esetén a biztosított mezőgazdasági őstermelőre jutó összege) és a mezőgazdasági őstermelésből származó jövedelem vagy az átalányban megállapított jövedelem negyedéves összege után megállapított személyi jövedelemadó adóelőleg-alap különbözetének - ha az pozitív - 15 százaléka, de legfeljebb a mezőgazdasági őstermelőt a tárgynegyedévben terhelő

- természetbeni egészségbiztosítási járulék és pénzbeli egészségbiztosítási járulék, és
- nyugdíjjárulék

⁸³ Tbj. 51/A. §.

összege.

A biztosított mezőgazdasági őstermelő a negyedéves családi járulékkedvezményét úgy érvényesíti, hogy az annak megfelelő összeget

- természetbeni egészségbiztosítási járulékként, vagy
 - ha a természetbeni egészségbiztosítási járulék nem nyújt teljes fedezetet a járulékkedvezményre pénzbeli egészségbiztosítási járulékként, vagy
 - ha a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulék sem nyújt teljes fedezetet a járulékkedvezményre nyugdíjjárulékként
- nem fizeti meg az állami adóhatóságnak.

A családi járulékkedvezmény negyedéves összegét nem érvényesítheti az, aki nem minősül az Szja tv. szerint családi kedvezményre jogosultnak.

7.4. Nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése⁸⁴

A biztosított mezőgazdasági őstermelő elektronikus úton vagy az erre a célra rendszeresített nyomtatványon (T1041) jelenti be saját biztosításával kapcsolatban a biztosítási jogviszonyának kezdetét, kódját, megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát. A bejelentést

- a biztosítás kezdetére vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján,
 - a jogviszony megszűnését 8 napon belül
- kell teljesíteni.⁸⁵

A mezőgazdasági őstermelő az egészségbiztosítási járulékot és a nyugdíjjárulékot az Art. rendelkezései szerinti adattartalommal elektronikus úton negyedévente, a negyedévet követő hónap 12-éig vallja be, és a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg az állami adóhatóságnak.

A mezőgazdasági őstermelő a családi járulékkedvezmény negyedéves összegét a járulékokról szóló bevallásában vallja be.

A bevallás száma: 1858.

7.5. A nem biztosított őstermelő egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettsége⁸⁶

Az az őstermelő, aki az előzőek szerint nem válik biztosítottá és egyéb jogcímen sem biztosított, továbbá egészségügyi szolgáltatásra más jogcímen⁸⁷ sem jogosult, köteles a Tbj. 19. § (4) bekezdésében meghatározott egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni, melynek összege havi 7 320, naptári naponként 244 forint.

A járulékfizetést a kötelezett helyett annak hozzájárulásával más személy vagy szerv is teljesítheti. A járulékfizetés átvállalása az állami adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé. A kötelezettség keletkezését, illetve megszűnését a T1011-es nyomtatványon kell bejelenteni.

7.6. A mezőgazdasági őstermelő szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettsége⁸⁸

A mezőgazdasági őstermelő szociális hozzájárulási adó fizetésére köteles, kivéve azt, aki

⁸⁴ Tbj. 44. §.

⁸⁵ Art. 1. számú melléklet 3. pont.

⁸⁶ Tbj. 39. § (2) bekezdés.

⁸⁷ Tbj. 16. § a)–p) és s)–t) pontja, valamint 13. § szerint.

⁸⁸ 2011. évi CLVI. törvény.

- az adóévet megelőző évben az Szja tv. alapján mezőgazdasági kistermelőnek minősült és nem vállalt magasabb összegű járulékfizetést a Tbj. rendelkezései alapján, illetve
- a saját jogú nyugdíjas, vagy olyan özvegyi nyugdíjban részesülő, aki a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte,
- az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személy és a gazdálkodó család kiskorú tagja,
- egyéb jogcímen – ide nem értve a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony szerint (megbízási, vállalkozási, szerződés alapján munkát végzöt, választott tisztségviselőt) – biztosított.

Az előzőekből is kiderül, hogy az a mezőgazdasági őstermelő, akinek a Tbj. szerint őstermelőként nem keletkezik járulékfizetési kötelezettsége, nem alanya a szociális hozzájárulási adónak.⁸⁹

A szociális hozzájárulási adó alapja:

- a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében a Tbj. szerint az adóévre tett nyilatkozat esetében a nyilatkozat szerinti összeg,
- egyéb esetekben az adó alapja a minimálbér. Ha a természetes személy e jogállással nem rendelkezik a hónap minden napján, vagy más okból nem minősül az adó alanyának a hónap minden napján, az adó alapja a jogviszony fennállásának minden napjára számítva a minimálbér harmincad része.⁹⁰

A fizetendő adó az adóalap 19,5 százaléka.⁹¹

A mezőgazdasági őstermelő az adót negyedévente állapítja meg és a negyedévet követő hónap 12-ig vallja be a 1858-as bevallás keretében. Az adó befizetési határideje megegyezik a bevallás határidejével.⁹²

7.7. A mezőgazdasági őstermelő egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettsége

A mezőgazdasági őstermelő az összevont adóalapba tartozó jövedelemnél az adóelőleg-alap számításánál figyelembe vett jövedelem után 19,5 százalékos egészségügyi hozzájárulás fizetésére köteles.⁹³

Az átalányadózó mezőgazdasági kistermelő által fizetendő százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás az átalányban megállapított jövedelmének 14 százaléka.⁹⁴

A tételes költségelszámolást választó, egyszerűsített bevallási nyilatkozatot benyújtó őstermelő által fizetendő százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás a bevétel 5 százaléka a 14 százaléka.⁹⁵

Mentes a százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás fizetése alól az a jövedelem, amely járulék alapját képezi.⁹⁶

A biztosított mezőgazdasági őstermelőre is vonatkozik ez a mentesség, mégpedig addig az összegig, amely után járulékot fizet. A mezőgazdasági őstermelőt terhelő egészségügyi

⁸⁹ 2011. évi CLVI. törvény 454. § (1), (6) bekezdés.

⁹⁰ 2011. évi CLVI. törvény 456. § (2) bekezdés, 457. § (4) bekezdés.

⁹¹ 2011. évi CLVI. törvény 459. § (1) bekezdés.

⁹² 2011. évi CLVI. törvény 464. § (7) bekezdés.

⁹³ Eho tv. 3. § (1) bekezdés.

⁹⁴ Eho. tv. 4. § (1) bekezdés.

⁹⁵ Eho. tv. 4. § (3) bekezdés.

⁹⁶ Eho. tv. 3. § (5) bekezdés.

hozzájárulás alapját ennek megfelelően csökkenteni kell a mezőgazdasági őstermelő által fizetendő járulékok alapjával.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal